

**QUÁ TRÌNH XÁC LẬP VÀ KHAI THÁC CHỦ QUYỀN
CỦA CÁC CHÚA NGUYỄN VÀ VƯƠNG TRIỀU NGUYỄN
TRÊN VÙNG BIỂN TÂY NAM BỘ
TỪ THẾ KỶ XVIII ĐẾN NỬA ĐẦU THẾ KỶ XIX**

Đây là bài viết được trích và tóm tắt từ luận văn thạc sỹ của tác giả Nguyễn Thế Trung, hiện được lưu giữ tại trường Đại học KHXH & NV – ĐHQG Tp Hồ Chí Minh.

Thời chính quyền Đàng Trong, họ Mạc được Chúa Nguyễn giao quyền tự trị. Nhưng việc xác lập các đơn vị hành chính cả trên đất liền và biển đảo cũng như quyền ngoại giao với Chân Lạp và Xiêm đều do Chúa Nguyễn quyết định. Các đội Bắc Hải, Phú Cường được các Chúa Nguyễn, Vua Nguyễn thành lập để tiến hành các hoạt động trên biển, bao gồm cả việc bảo vệ chủ quyền quốc gia và khai thác tài nguyên. Bằng chính sách đồn điền, chính quyền nhà Nguyễn đạt được nhiều thành công trong việc khẩn hoang vùng biển này.

Vùng biển Tây Nam trong Vịnh Thái Lan thuộc chủ quyền của Việt Nam là vùng biển có tài nguyên phong phú, đặc biệt là tài nguyên vị thế (vị thế địa tự nhiên, vị thế địa kinh tế, vị thế địa chính trị). Nhận thức được điều đó, Chúa Nguyễn và vương triều Nguyễn đã sớm xác lập chủ quyền trên vùng biển Tây Nam. Mở đầu là sự kiện Mạc Cửu dâng vùng đất liền và biển đảo Hà Tiên cho Chúa Nguyễn vào năm 1708.

Đến năm 1802, vương triều Nguyễn được thành lập. Tầm quan trọng của vùng biển Tây Nam càng được các Vua Nguyễn ý thức rõ ràng. Trong thư gửi vua Xiêm năm 1809, Nguyễn Ánh khẳng định “Hà Tiên vốn là bờ cõi của Triều đình...”.

Việc phân chia, quản lý đơn vị lãnh thổ, dân cư đi liền với việc điều tra nghiên cứu, vẽ bản đồ và hải trình đường biển của các vua Nguyễn. Về cơ bản, chính quyền nhà Nguyễn đã nắm được thông tin về điều kiện địa lý tự nhiên, tài nguyên thiên nhiên, dân cư và hoạt động kinh tế trong vùng biển đảo này (thể hiện trong “Xiêm La Quốc lộ trình tập lục” và “Hải trình chí lược” của Phan Huy Chú).

Các chúa Nguyễn và vương triều Nguyễn đã có những biện pháp rất hiệu quả để bảo vệ chủ quyền vùng biển đảo Tây Nam tổ quốc cũng như khai thác tài nguyên vùng biển đảo này trên cơ sở huy động sức dân cả dựa vào nhân dân.